

بؤیوک تانری نین آدی ایله

کولوسان پوماسی

و نچه سچیلیمیش شعر

بختیار وهابزاده

دده قورقود کتابخاناسی

www.dqk.blogfa.com

کتابین مو شخصاتی

کتابین آدی: گوءلوستان پوئماسی و نئچه سئچیلیمیش شعر

شاعر: بختیار وهابزاده

قایناق: بختیار وهابزاده، سئچیلیمیش اثرلری، ایکی جلدده، اؤندر نشریاتی، باکی، ۲۰۰۴،

پی.دی.اف فورمتی، آذربایجان ملی کتابخاناسی نین سایتی (az.anl.www)

تایپ ائله دی: ی. ف.

تایپ اولدو: ۱۳۸۹- یای، دده قورقود کتابخاناسیندا

بختيار وهابزاده

ایچینده کی لر:

- ۶ . . . . . بختیار وهازاده کیم ایدی؟
- ۸ . . . . . گوئلوستان پوئماسی
- ۱۷ . . . . . الوان چیچک لر
- ۱۸ . . . . . آنا دیلی
- ۲۰ . . . . . داغدا شلاله کیمی
- ۲۳ . . . . . نه سن سه، اؤزون اول
- ۲۷ . . . . . منیم آنام
- ۲۸ . . . . . سهنده مکتوب
- ۳۰ . . . . . قیزیم «گوئلزار»
- ۳۲ . . . . . قاراباغ آتی
- ۳۸ . . . . . انسان و زامان
- ۳۹ . . . . . عؤمرون پاییزی (یاواش-یاواش)
- ۴۰ . . . . . دایان انسان
- ۴۲ . . . . . شاعرلری اؤلدورورلر
- ۴۵ . . . . . ایکی موهاجر
- ۴۸ . . . . . صاندیقدان سس لر
- ۴۹ . . . . . ناغیل حیات
- ۵۱ . . . . . قورخو
- ۵۳ . . . . . بیله قالماز
- ۵۵ . . . . . حسرت نغمه لری

- ۵۶ . . . . . اۆزوندن آیریلا بیلمه یه جکسن
- ۵۸ . . . . . کوچه ده ایتیردیم
- ۵۹ . . . . . غزل
- ۶۰ . . . . . بختیارام من (سینله)
- ۶۱ . . . . . سنین دیلیندن
- ۶۲ . . . . . باکیلا تبریزین آراسیندایام
- ۶۳ . . . . . عاغیل باشقا، اوعرک باشقا
- ۶۵ . . . . . نغمه لر
- ۶۶ . . . . . کپنک
- ۶۷ . . . . . دورنا قاتاری
- ۶۸ . . . . . من یاندیم، سن ایسیندین
- ۸۱ . . . . . سۆزلوک

بختیار وهابزاده کیم ایدی؟

بختیار محمود اوغلو وهابزاده ۱۹۲۵-جی ایلده شکی شهرینده آنادان اولموشدو. ۱۹۳۴-جو ایلده عایله سی ایله برابر باکیا کؤچن شاعر ۱۹۴۲-جی ایلده اورتا مکتبی بیتیریب، باکی دؤلت اونیورسیتته سی نین فیلولوگیا فاکولته سینده داخل اولموش، ۱۹۴۷-جی ایلده همین فاکولته نی بیتیریب، ۱۹۵۱-ده فیلولوژی علم لر دوکتورو عالملیک درجه سینی آلمیشدیر.

بختیار بدیعی یارادیجیلیغا ایکینجی دنیا موحاربه سی ایل لرینده باشلامیش، ۱۹۴۵-جی ایلده یازیچی لار اتقاقی نین عوءضولوگونه قبول اولونموشدور. بدیعی یارادیجیلیقلا یاناشی، ۱۹۴۰-جی ایلدن ۱۹۹۰-جی ایله قدر اونیورسیتته ده درس دئمشدیر. ۱۹۸۰-جی ایلده آذربایجان علم لر آکادمیاسی نین موخبر عوءضوو سئچیلیمیشدیر.

وهابزاده ۷۰-دن آرتیق شعر کتابی، ۲ مونوقرافیا، ۱۱ علمی پوبلیسیست کتاب و یوءزلرله مقاله نین مؤلفی دیر.

باکی آکادمیک دؤلت درام تئاتری نین صحنه سینده اونون «وجدان»، «ایکینجی سس»، «یاغیشدان سونرا»، «اؤزوموزو کسن قیلینج»، «جزاسیز گونا» و «دار آغاجی» پیئس لری تاماشایا قویولموشدور. او، تاریخی و معاصیر موضوعدا ۲۰-دن آرتیق ایری حجملی پوئمانین مؤلفی دیر.

۱۹۷۴-جو ایلده «امکدار اینجه صنعت» خادمی، ۱۹۸۵-جی ایلده ایسه اونا «خالق شاعری» آدی وئرلمیشدیر. بختیارین بوءتون اثرلرینده دنیایا فلسفی باخیش اساس یئر توتور. آذربایجان ادبیاتی نین،

بوءتؤولوکده آذربایجان ادبی فیکری نین گؤرکملی تمثیلچی سی اولان خالق شاعری بختیار وهابزاده نین آدی تکجه آذربایجان جمهوریتینده دئیل، اونون حدودلاریندان چوخ-چوخ اوزاق لاردا تانینیر و اثرلری بیر چوخ دیل لره ترجمه اولموشدور.

بختیار وهابزاده ۲۰۰۹-جو ایلین فورال آیی نین ۱۳-ده ۸۴ یاشیندا دونیاسینی دگیشدی و فخری خیابانیندا دفن اولوندو.

بو متن آلتداکی قاینافدان سئچیلیمیشدیر:

بختیار وهابزاده، آخی دونیا فییرلانیر، حاضیرلایان: سعید موغانلی، ۱۳۸۸، کرج، پینار یایین ائوی

گولوستان

پوئماسی

گوءلویستان

آذربایجانین بیرلیگی و استقلال اوغروندا چارپیشان
ستارخان، شیخ محمد خیابانی و پیشه وری نین عزیز
خاطرہ سینہ

ایپک یایلینغیلا او آستا-آستا
سیلیب عئینگینی گوزونه تاخدی
اگیلیب یاواشجا ماسانین اوسته
بیر مؤهوره باخدی، بیر قول باخدی
کاغیذا هوسله او دا قول آتدی
دوداگی آلتیندان گوءلومسه یرک
بیر قلم عصیرلیک هجران یاراتدی
بیر خالق یاریا بؤلدو قیلینج تک
اؤز سیوری او جویلا بو لک قلم
دلدی سینہ سینی آذربایجانین
باشینی قالدیردی
آنجا دم به دم
کسدیلر سسینی آذربایجانین
او گوءللو کاغیذا قول چکن زامان
قییدی او یرک لرین هجران سسینه
او گوءللو حاق او چون دایم چارپیشان
بیر خالقین تاریخی فاجعه سینہ
اگلشیب کناردا توپ ساققال آغا

هر دن مو ترجمه سوال لار وئیریر
 چئوریلیر گاه سولا، باخیر گاه ساغا
 باشینی یئلله دیب تسبیح چئویریر
 قویولان شرط لره راضی بیق دئییه
 طرف لر قول چکدی موعاهده یه
 طرف لر کیم ایدی؟
 هر ایکی سی یاد
 یادلارمی ائده جک بو خالقا امداد؟!
 قوی فالخسین آیاغا روحو تومریسین
 بابکین قیلینجی پارلاسین یئنه
 اونلار بو شرط لره سؤزونو دئسین
 زنجیری کیم ووردو شیر بیلگینه؟
 هانی بو ائل لرین مرد اوغول لاری؟
 آچین بره لری، آچین یول لاری.
 بس هانی بو عصرین اؤز کور اوغوسو
 - قیلینج کور اوغوسو سؤز کور اوغوسو؟
 بابالارین شانی، شرفی، البت
 بیزه امانتدیر، بؤیوک امانت...
 یوخ مو قانیمیزدا خالقین غئیرتی؟
 بئله ساخلایارلار بس امانتی؟
 قوی ایلدیریم چاخسین تیتره سین جاهان!
 اوهرک لر غضبدن جوشسون، پارتلاسین
 دایم حاق یولوندا قیلینج قالدیران
 ایگید بابالارین گورو چاتلاسین!
 قوی اگسین باشینی وقارلی داغلار
 ماتمی باشلانندی بؤیوک بیر ائلین
 مرثیه سؤیله سین آخار بولاقلار
 آغی لار چاغیرسین بو گوئن قیز- گلین
 طرف لر ساکتدیر، غضبلی دئیل

محو اولان قوی اولسون، اونلارا نه وار.

امضالار آتیلیر بیر-بیر، ائله بیل

سئوگی مکتوبونا قول چکیر اونلار

آتیب امضاسینی هر کس واراغا

اگلشیر ساکیتجه کئچیب یئرینه

عئینکلی جنابلا، تسبئحلی آغا

قالخیب ال ده وئریر بیر-بیرینه

اونلارین بیرلشن بو ال لری ایله

آیریلیر ایکیه بیر ائل، بیر وطن

آخیدیب گؤزوندن یاش گیله-گیله

بو دهشتلی حالا نه دئییر وطن

بیری دئین اولمادی دورون آغالار!

آخی بو اولکه نین اؤز صاحبی وار

سیز نه یازیرسینیز، بایاقدان بری

- بس هانی بو یوردون اؤز صاحبلری؟

بس هانی حقیقت، بس هانی قانون؟

بؤیوکدور بو یوردون تاریخی، یاشی

بس هانی کؤکسونه سرحد قویدوغون

بیر واحد اولکه نین ایکی قارداشی؟

گورک بو هجرانا، بو موصیته

اونلارین سؤزو نه، غرضی نه دیر؟

بو خالق ازل گوءندن دوءشوب ذلته

اؤز دوغما یوردونا یوخسا کؤله دیر؟

نئجه آیردینیز دیرناغی اتدن

اوءرگی بدنن، جانی جسددن

آخی کیم بو حاقی وئرمیشدیر سیزه،

سیزی کیم چاغیرمیش، وطنیمیزه؟

نئجه وخت سنگرده هئی اولاشدیلار،

گوءلوستان کندینده سؤودالاشدیلار

بیر اؤلکه ایکیه آیریلسین دئییه،
 گۆی ده بولودلامیش دئییرلر او گوعن
 چؤل لری، دوعزلری بولودلار سارمیش
 او گۆی گورولتوسو اوغوز خاقانین
 روحویموش، هؤنکوروب فریاد قوپارمیش
 گوعلویستان کندی نین گوعل-چیچک لری
 بیر گوعنون ایچینده سولدو، سارالدی
 «گوعلویستان» باغلاندى، او گوعندن بری
 بو کندين آلیندا بیر لکه قالدی
 باغری کؤز-کؤز اولدو «یانیق کرمین»
 تئل لر اینیلده دی، یاندى، نه یاندى
 آشیغین سازیندا داها بیر حزین
 داها بیر یانغیلی پرده یاراندى
 همین گوعن اؤلکه نی آپاردی سئل سو
 توتولدو چؤهره سی گوعنون، آیین دا
 قوجا نباجی نین عشقی، آرزوسو
 او گوعن باتمادی می آرپا چاییندا؟
 آغلاب داغ لاردان اسن کوعلک لر
 بو مشؤوم خبری عالمه یایدی
 سانکی دیله گلدی گوعل لر، چیچک لر
 بو ایشه قول قویان قول لار سینایدی
 آرازین سولاری غضبلی، داشقین
 شیرین نغمه لری آهدیر، هارایدیر
 وطن، قوشا بنزر قانادلاری نین
 بیرى بو تایدیرسا، بیرى او تایدیر.
 قوش ایکی قانادلا اوچار، یوعکسلر
 من نئجه یوعکسلیم تک قانادیملا؟
 اوعرک لر بو درددن طوغیانا گلر
 آخار گؤزوموزدن یاش داملا-داملا

جناب لار، بیر آنلیق دوء شوندونوزمو؟
 وئردیگینیز حؤکوم آغیرلیغینی؟
 بو حؤکوم دهشتی اللی می، یوءزمو؟
 بیز نئجه گؤتورک بو گؤز داغینی؟
 باشی کسیلنده بو مغرور ائلین
 کؤنول فریادینی حس ائتدینیزمی؟
 قوجا فضولی نین، ایگید بابکین
 اعتراض سسینی ائشیتدینیزمی؟
 جنابلار، بیر دامجی مورگبله سیز
 دوء شونون، نه لره قول چکمیسینیز؟
 بیر دامجی مورگب بیر وطنداشی
 قانینا بولا ییب ایکیه بؤلدو.
 بیر دامجی مورگب اولوب گؤز یاشی
 ایل لرله گؤزلردن آخدی، تۆکولدو
 مین لکه ووردولار شرفیمیزه
 وئردیک، صاحیبیمیز یئنه «وئر»- دئدی
 لاپ یاخشی ائيله ییب دوغرودان بیزه
 بیر «باران»- دئدی، بیر «خر»- دئدی.¹
 بیزی هم یئدیله، هم ده میندیله
 آما آرخامیزجا گیلئله دیله
 حؤکوم گؤر نه قدر بؤیوکموش آنین
 مؤهور ده باسدیلار واراغا تکرار
 یوخ، واراغین دئیل، آذربایجانین
 کؤکسونه داغ بویدا داغ باسدی اونلار
 امضالی، مؤهورلو ائی جانسیز وراق
 نه قدر بؤیوکموش قوتین، گوءجون
 عصرلر بویونجا ووروشدوق، آنجاق

¹ «باران» روسجادا قویون معناسیندا ایشله نیر و سوونت زامانیندا آذربایجان توعرک لرینه وئرلین لقبدير، «خر» سوزو ده ائشک معناسیندا ایراندا توعرک لره ایشلدیلن سوزدور.

سارسيدا بيلمه ديك حؤكمونو بير گوئن
 ائى كاغيذ پارچاسى، اول هئچ ايكن
 يازيلىب، قوللائيپ يوخدان وار اولدون
 بؤيوك بير ملتين باشيني كسن
 قولونو باغلايان حؤكمدار اولدون
 بير ائلى ايكيه پارالادين سن
 اوزون كاغيذ ايكن پارالانمادين
 كؤكسونه يازى لارى قلب آتшинدن
 نيه آليشمادين، نيه يانمادين؟
 آراز سرحد اولدو، اسدى كوءلك لر
 سولار ياتاغيندا قالخدى، كؤپوردو
 اوءستو داما-داما تاختا ديرك لر
 چايين كناريندا صف چكيپ دوردو
 سولار! سيزدن تميز، نه وار دونيادا؟
 لكه دن خالى دير آخى قلوبينيز
 باغرينيز آليشيب نيه يانمادى
 بو چيركين عمله قول قوياندا سيز؟
 ائى آراز سپيرسن گؤز ياشى سن ده.
 كئچديكجه اوءستوندن چؤلون، چمنين
 سنى آرزولارا سد ائيله ينده
 نيه قورومادى سولارين سنين؟
 دايانيب آرازين بو تاييندا من
 «جان قارداش» دئييرم، او دا «جان» دئيير.
 ائى زامان، سورغوما جاواب وئر، نه دن
 سسييم، يتتن يره اليم يتمه بير؟
 قاريشيب گؤزومده، قاريشيب عالم
 درد دردى دوغرايير، غم غمدن كئچير
 آرازين اوءستوندن كئچه بيلميرم
 آراز درديم اولوب، سينه مدن كئچير

تاختا دیرک لری تورپاغا دئیل،
 قویدولار فضولی دیوانی اوسته
 یاریا بؤلوندو یوز، یوز اللی ایل
 گرایلی، بایاتی، موغام، شیکسته
 دمیر چپرلری عشقیم، دیلگیم
 تاریخیم، عننه م اوسته قویدولار
 یاریا بؤلوندو آرازدا سولار
 تاختا دیرک لری قویدولار، آخ، آخ!...
 قلبیمین، روحومون دیلمین اوسته
 بیز گوئلدوک، آغلادیق، یئنه ده، آنجاق
 بیر سازین، بیر تئلین بیر سیمین اوسته.
 اوءرکدن اوءرگه کؤرپو؟ بیر دایان!
 دردیمیز دینیرسه بیر سازین اوسته
 شهریار یارالی میصراعلا ریندان
 کؤرپو سالمادی می آرازین اوسته؟!
 بو تایدان او تایا آخیشدی سئل تک
 گؤزه گؤرونمه ین کؤنول تئل لری
 بو سئلین اؤنونو نه چای، نه دیرک،
 کسه بیلمه میشدیر یوز ایلدن بری
 آغالار بیلمه دی بیردیر بو تورپاق
 تبریز ده، باکی دا آذربایجان دیر
 بیر ائلین روحونو، دیلینی آنجاق
 کاغیدلار اوءستونده بؤلکم آسان دیر.
 بؤل کاغید اوءستونده بؤل گنجه گووندوز
 تورپاغین اوءستونده دیرک لر ده دوعز
 گووجونو، عظمتینی تۆک ده مئیدانا
 قوشوندان سیلاحدان سد چک هر یانا
 تورپاغی ایکیه بؤلرسن، آنجاق
 چتیندیر بدنی جانان آبیروماق

آیرماق کیمسه یه گلمه سین آسان
 بیر خالقین بیر اولان درد- سرینی
 او تایدان بو تایا «مصطفی پایان»
 اوخویور «واحدین» غزل لرینی
 دولانندی زمانه، دؤندو قرینه
 شاعر لر اود تۆکدو یئنه دیلیندن
 «وورغونون» او حسرت نغمه لرینه
 «شهریار» سس وئردی تبریز ائلیندن؛
 «حیدربابا، گۆی لر قارا دومانندی
 گوون لریمیز بیر-بیریندن یامانندی
 بیر-بیریزدن آیریلمایین آمانندی
 یاخشیلیغی الیمیزدن آلدیلار
 یاخشى بیزی یامان گوونه سالدیلار
 بیر اوچایدیم بو چیرپینان ائلینن
 قوووشایدیم داغدان آشان سئلینن
 آغلاشایدیم اوزاق دووشن ائلینن
 بیر گۆریدیم آیریلیغی کیم سالدی
 اۆلکه میزده کیم قیریلدی، کیم قالدی»

الوان چپک لر

آنا دیلی

دیل آچاندا ایلك دفعه، آنا سؤیله بیریک بیز
 «آنا دیلی» آدلانیر بیزیم ایلك درسلیگیمیز
 ایلك ماهنیمیز لایلانی آنامیز اؤز سوءدویله
 ایچیریر روحوموزا بو دیلده گیلله-گیله
 بو دیل - بیزیم روحوموز، عشقیمیز، جانیمیزدیر
 بو دیل - بیر-بیریمیزله عهد و پیمانیمیزدیر
 بو دیل - تانیتیمیش بیزه بو دونیادا هر شیئی
 بو دیل - اجدادیمیزین بیزه قویوب گئتدیگی
 ان قیمتلی میراثدیر، اونو گؤز لریمیز تک
 قورویوب، نسیل لره بیز ده هدیه وئرک

 بیزیم اوجا داغلارین سونسوز عظمتیندن
 یاتاغینا سیغمایان چای لارین حدتیندن
 بو تورپاقدان، بو یئردن
 ائللین باغیریندان قوپان یانیقلی نغمه لردن
 گوعل لرین رنگ لریندن، چیچک لرین ایگیندن
 میل دوعزونون، موغانین سونسوز گئیشلیگیندن
 آغ ساچلی بابالارین عقلیندن، کامالیندان
 دوشمن اوءستونه جومان او قیر آتین نالیندان
 قوپان سسدن یارانندین
 سن خالقیمین آلدیغی ایلك نفسدن یارانندین

آنا دیلیم، سنده دیر خالقین عقلی، حیلمتی
 عرب اوغلو مجنون دردی سنده دیل آچمیش
 اوهرکلره یول آچان فضولی نین صنعتی
 ائی دیلیم، قودرتینله دونیالارا یول آچمیش
 سنده منیم خالقیمین قهرمانلیقلا دولو
 تاریخی وراقلا نیر
 سنده نچه مین ایلیک منیم مدنیتم
 شان-شؤهرتیم ساخالانیر
 منیم آدیم، سانیمسان
 ناموسوم، وجدانیمسان
 ملت لره، خالقلا خالقیمیزین آدیندان
 محبت داستانلاری، یارادیلدی بو دیلده
 موسکواوا پوشکینه هئیکل قویولان زامان
 اونا آبیده قویدو بو دیلده شیروانی ده

بو دیل - تانیتیمیش بیزه بو دونیادا هر شیئی
 بو دیل - اجدادیمیزین بیزه قویوب گئتدیگی
 ان قیمتلی میراثدی، اونو گؤزلریمیز تک
 قورویوب نسیل لره بیز ده هدیه وئرک

ائی اوز دوغما دیلینده دانیشماغی عار بیلن
 بونو ایفتیخار بیلن
 مودالی اده بازلار
 قلبینیزی اوخشامیر قوشمالار، تئلی سازلار
 قوی بونلار منیم اولسون
 آنجاق وطن چورگی
 بیر ده آنا اوهرگی
 سیزلره غنیم اولسون

نويابر، ۱۹۵۴

داغدا شلاله كيمى

بىر رنگى يوخ، گۆى لرين مين رنگينى سئويرم
 بىر گوءلو يوخ، گوءل لرين چلنگينى سئويرم
 من چيخماغا تپه يوخ، اوجا داغ ايسته بىرم
 حياتى حيات كيمى ياشاماق ايسته بىرم
 گۆيده غروب چاغى دا، دان يئرى ده گۆزلدير
 حياتين سئوينجى ده كدرى ده گۆزلدير
 حيات بىر جيدير دوءزو، بىر دؤيوش مئيدانى دير
 هر كسى اؤز جورأتى، اؤز قودرتى تانيدير
 اينجى اوئه چيخارمى چالخالانماسا عومآن؟
 بو مئيداندا حئييف كى، دايم ائنيش آختاران
 «آزجا آشيم، آغريماز باشيم» - دئين لر ده وار.
 كدرده كى ناشه سيندن، فرحيندن نه آنلار؟
 هر كدرى سعادت، هر سئوينجى غم ايزلر
 اصل كؤنول هم غمى، هم سئوينجى عزيزلر
 تلاطومسوز اوءرك لر قووق كيمى بوش اولور
 دايم سئوينج آختاران دايم غمه توش اولور
 دوشمنم يالتاقلانيب تپه يه داغ دئينه
 «بو دونيادا بىر تهر قوى ياشايلاق» - دئينه
 آه، بىر تهر!... لوغته بو سؤز هاردان گلمه دير؟
 ياشاماق ياشاماقدير! بس بو بىر تهر نه دير؟
 من دوشمنم، دوشمنم بئله «اؤللو جان لارا»
 گوءندن قاچيب هميشه كؤلگه آختاران لارا...

اونلار اورتادا یئیب، قیراقداسا گزديلر،
ناموسو خرجه مکدن اونلار چکيلمزديلر
اونلار اورتا يول توتوب نه «هه»، نه ده «يوخ» - دندی
هاوايا نه «ایستی دیر»، نه ده کی، «سویوق» - دندی.
اونلار اولچوب-بیچديلر هر بیر شئی دریندن
اؤزگه سینی قورخودوب هوءرکدولر اؤزلریندن
اونلار قازدان آييقدی...
اونلار هاوايا باخدی...
گاه ياغيشا، گاه قارا،
گاه قيشا، گاه باهارا،
گاه آخشاما، گاه دا کی، سحره دم توتدولار.
اؤزلرینی دوءشونوب اؤزگه نی اونوتدولار.
سس لردن سس آلدیلار، اؤز سس لری اولمادی.
ياشادیلار اولو تک، نفس لری اولمادی...
گئتديلر ایش دالینجا، اوءرک لری گتتمه دی...
گزديلر... هئی گزديلر.
آياق سس لرینی سه تک اؤزلری ائشیتدی،
بیر کیمسه ائشیتتمه دی...
آت لارینی داشلیغا سالیب سگيرتمه ديلر،
آدلاری کیشی اولدو، عؤمورده بیرجه کره
کیشیلیک ائتمه ديلر.
اونلار اولنده بئله کیمسه خیر توتمادی.
بو سس سیز، کوءيسوز کیمسه نی آغلتمادی.
چوخدان اولموش ظن ائدير، آخی، هامی اونلاری.
دیری ایکن، ساغ ایکن
اؤز سسی اولمایانین اولومو سس سیز کئچر.
مین-مین دفعه اولنین ماتمی یاس سیز کئچر.
قارداش، مین دوینغو اؤتسون اوءرگیندن بیر آندا.
سن قییشما گوءلنده، اینله مه آغلایاندا.

آغلاسان، هۆنکور آغلا، گوئلسن، قهقهه چک، گوئل.
 گوئلسن ده، آغلاسان دا تامام دويسون قوی کونول.
 یاشاماق ایسته میرم سوءرونوب دیزین-دیزین،
 ایسته بیرم ان اوجا زیروه لره من قونام.
 خفیف ساکیتلیگینی نیله بیرم دیزین.
 اونون قاسیر غاسینا، دالغاسینا وورغونام.
 قوی دویسون یاغیش منی، بوران منی، قار منی،
 حیاتین بوران لاری دایم یاشادار منی،
 ایسته میرم حیاتیم ساکیتجه بیر اوتاقدا
 گلیب کئچسین لال کیمی...
 ایسته بیرم دویوشم قایالارین باشیندا
 دوءشمنله قارتال کیمی
 باغچاداکی آرخ کیمی اوتوب حزین نغمه لر،
 آخماغی ایسته میرم.
 سیاح اولوب حیاتا سئیریچی بیر نظرله
 باخماغی ایسته میرم.
 چاغلاماق ایسته بیرم داغدا شلاله کیمی،
 سپیلک ایسته بیرم چؤل لره لاله کیمی.
 دریا اولوب، نهر اولوب، چالخانماق ایسته بیرم،
 گوی لرده اولدوز کیمی من یانماق ایسته بیرم.
 سیغیماق ایسته بیرم باشسیز کوءلک لر کیمی،
 بسلنمک ایسته بیرم بوءتون اوءرک لرده من،
 آرزو، دیلک لر کیمی.
 بیر رنگی یوخ، گوی لرین مین رنگینی سئویرم
 بیر گوئلو یوخ، گوئل لرین چلنگینی سئویرم
 من چیخماغا تپه یوخ، اوجا داغ ایسته بیرم
 حیاتی حیات کیمی یاشاماق ایسته بیرم
 یاشاماق ایسته بیرم

ماي، ۱۹۶۰

نه سن سه، اوزون اول

سىز ائى بىزدن سونرا شعره گلن لر
بو چتىن يول لاردا اوغورلار سىزه
عشقينىز «گله جك»

ياشينيذ «سحر»

قلىبىنىز ايشىقلى، فىكرىنىز تزه

مرد اولون!

مئيدانا دورون مرد كىمى

اويمايىن اوترى شوهرته، آدا

بىزىم شعرىمىزىن دوءنى كىمى

بؤيوكدور، شانلى دىر استقبالى دا

احترام اولسادا، هامى ازلدن

«سلفىن يولوندان من اوزاق» - دئىير

دوءنن آتاسىنا «اونه باخ!» - دئىن

بو گوون اوڭلادىنا «دالا باخ!» - دئىير.

بىز اوز آتامىزا دئىردىك بىر واخت:

«اونوتما،

هر گوونون اوز حؤكمو وار ها!..»

ايندى اوغولوموزا دئىيرىك آنجاق،

«گل تزه نىرخ قوبما كؤهنه بازارا!»

ذوق لر، دویغولار دگیشیر هر آن،
 گلدیکجه، گتدیكجه نسیل لر بیر-بیر
 ازلدن بئله دیر، اولادلاریندان
 آتالار همیشه گیلینلیدییر:

«آی حضرات بیر زمانه گلییدییر،
 آلا قارغا شوخ ترلانی بگنمز
 اوغول لار آتانی، قیزلار آنانی
 گلین لر ده قاین آنانی بگنمز...»

آتامیز دئیردی بونو بیر زامان
 ایندی بیز دئیریک اولادیمیزا
 اوغول او کسدیر کی، کؤهنه کتابدان
 بو کؤهنه یازینی، بو فرقی پوزا!

آتا او کسدیر کی، دایانیب اؤنده
 اولادین حسّی ایله یاشایا بیلسین
 اولاد او کسدیر کی، چیگین لرینده
 آتانین دردینی داشیا بیلسین

سیز ائی بیزدن سونرا شعره گلن لر
 بو چتین یول لاردا اوغورلار سیزه
 عشقینیز «گله جک»
 یاشینیز «سحر»

قلبینیز ایشیقلی، حسّینیز تزه
 قاچان تئز کؤهنه لر بو تزه لیکدن،
 آنجاق بیر مطلبی دئمه لیم من:

سازیمدا عئیه جر سس لر اویدوران

ساختا خال لار ووران جاوان لار دا وار
 اوزگه نين هينينه، «قصر - سليمان»
 اوزونون قصرينه «هين» دئير اونلار

منيم بئله سينه بيرجه سوزوم وار:
 «ياد يئر ين حالواسى چوخ شيرين اولار».
 قاجير سان، مين ايلليك عنعنه دن قاچ!
 هر كسه بنزه مه، سن تزه يول آچ!
 دئديگين هر سوزو دوى درين-درين
 حياتدا گوردوگون گئريليك لر ين
 دئمه كى، هامى سى عنعنه دندير...
 سن نيه آرخانى كؤهنه ساير سان
 قاجيب اوز اتانان بس بو نه دندير،
 اوزگه اتالارى يامسيلاير سان؟

گوئلمه اوز كؤكونه، عايبيدير سنه!
 اوت كؤكو اوءستونده بيتر، اونوتما،
 كؤهنه داماغاسينى ووروب اتانا
 اوزگه دن اوزونه سن آتا توتما!

يادين كؤهنه سى ده ديلين ازبرى،
 عنعنه ن چيگنينه نيه يوءك اولدو؟
 آنلايا بيلميرم، نه واختدان برى
 يادى يامسيلاماق يئنى ليك اولدو؟!

بوءتون كؤهنه لره «بو نه دير» - دئيه
 گوءلسك، نه قازانار بوندان گله جك
 وطن ده، ملت ده كؤهنه دير دئيه
 بلكه تزه سيني آختارماق گرک؟

اوندا کیم دئییه جک، کیم، بیزه یاخشی؟
هر کؤهنه پیس دئییل، هر تزه یاخشی!
«لئو»^۲ نه دئییرسن؟ او قوجا لقمان
اؤزگه بولاغیندان قطره ایچمه دی.
فوق البشر اولدو، آنجاق هئچ زامان،
موژیک پالتارینی او دگیشمه دی!

«تزه یول» - دئییب ده قیشقیرمایین سیز،
صنعت عالمینده یول بیرمی، یوءزمو؟
اصل صنعتکاری یولسوز، جیغیرسیز
هئچ گۆردونوزمو؟
یاز الهام دئیینی، اوعرک دئیینی،
یول اؤزو دولانیب تاپاجاق سنی

قلبینی، بئینینی ناحاق یورما سن،
آماندیر، اؤزوندن یول اویدورما سن،
یئنیلک خطرینه یازماقدان ساقین!
الهامدیر یارادان صنعتی، شعری.
یاغماق خاطرینه یاغان یاغیشین
نه باغا خئیری وار، نه داغا خئیری!

قلبینه حسینه دایم آرخالان
بیر ده... الوان سسلی ایل لریمیزه
کؤهنه سؤز دئمه میش الهام هئچ زامان
هر قلبین اؤز سؤزو تزه دیر بیزه!

نه سن سه، اؤزون اول!

^۲ ل. ن. تولستویا ایشاره دیر

تزه سن اوندا،
سن كؤهنه اولورسان يامسيلاياندا!
نه سن سه، اؤزون اول،
كؤكوندن ياپيش!
دوءننه آرخالان،
بو گوءندن ياپيش!

دكابري، ۱۹۶۶

منيم آنام

ساوادسيزدير،
آدينى دا يازا بيلمير
منيم آنام...
آنجاق منه،
ساي اؤيرديب،
آي اؤيرديب،
ايل اؤيرديب،
ان واجيبى؛
ديل اؤيرديب.
منيم آنام...
بو ديل ايله تانيميشام
هم سئوينجى،
هم ده غمى...
بو ديل ايله ياراتميشام
هر شعريمى،
هر نغمه مى.
يوخ، من هئچم،

من يالانام،
كتاب-كتاب سؤزلريمين
مؤلفى - منيم انام!...

يانوار، ۱۹۶۸

سهنده مكتوب

سهند سؤزلريندن اودلار توكولدو
اوخودوق شعريني گوز ياشلار يلا
آتا مالى كيمي ياريا بولدو
قارداش عئينى دردى قارداش لار يلا

يازددين عئينى دردى ياشايلاق باهم
قارداش قارداش يلا هم فكير اولار
سنين دوء شونجه ندى منيم دوء شونجه م
دردلر بير اولاندا فكير بير اولار

او آجى فريادلار شيرين نفس لر
منيم ده كؤنلومون آهى، ناله سى
قارداشيم تبريزدن گلن بو سس لر
باكى نين سسى دير، باكى نين سسى

دئيرسن، ياريا بؤلونن لر
درديني دونيادا بير بيلمه ين يوخ
بيز ده بؤلونموشوك، آنجاق بو دردى
اوجا كورسولردن هئچ بير دئين يوخ

بیخیلار کناردان ایته لنن لر
تکانی یاراداق اؤزوموز گرک
یئنه ده «اولاریق همن خاک»^۳ اگر
بیز اؤز ایچیمیزدن ایته له مه سک

خیردا تپه لری سئل لر اویاندا
اسر بو حمله یه داغ لار دا زاغ-زاغ
بیز ده دردیمیزه آغلامایاندا
بیزیم یئرمیزه کیم آغلیاجاق؟

گوناھکار توتما یاق بوردا هنج کسی
دریلیب آیریلدیق بیز غونچا-غونچا
آنا دا سوء وئرمیر، جیگرپاره سی
ناله لر قوپاریب آغلامایاندا

دئیرسن، سالاما جاواب آلمادین
بولود توققوشماسا، بولودا نیلر؟
منیم اؤز آدیم دیر سنین اؤز آدین
اودو سو کئچیرر، اود اودا نیلر؟

من دیزیمه دؤیوب زار-زار آغلادیم
چؤل لر گؤز یاشیمدان گؤلمه-گؤلمه دی
قرانیت داغ لاری دلن فریادیم
تک آراز چایی نی آشا بیلمه دی

یوعز ایل، یوعز اللی ایل آغلادیق عبث
آنچاق اریمه دی سینه داغ لاری
قارداش، بیلمه دیک کی، گؤز یاشی دلمز

^۳ فارس شاعیری سعدی نین «همان خاکم که هستم» (همن تورپاغام کی، و آرام) میصراسینا ایشاره دیر.

آرزونون اؤنونده دوران داغ لاری

دونیادا هر شئین بوئتوو گؤزل
یاریمچیق سعادت دوشمنین اولسون
منه غم وئرسن ده، یاری بؤلمه، گل
سئوینج وئیرسن سه، قوی یقین اولسون

هاملیت دوغرو دئییب: «یا اؤل، یا دا اول»
ائی!... یاری جانینلا دئمه کی، وارسان
غمین ده تامینی ایسته ین اوغول،
بس یاری وطنده نئجه یاشارسان؟

هانی؟... سورمادیلار؛ بس یاری جانیم
نیه اوجالتمیرسان عوصیان سسینی؟
هله گؤرمه میشیک، آذربایجانین
بیر یئرده، بیز بوئتوو خریطه سینی...

۱۹۶۸

قیزیم «گوءلزار»

گلیرسن، گئدیرسن...

گؤزوم اوءزونده،

بیلیرسن نه سورور، نه دئییر آتان.

اوءزوندن، گؤزوندن،

هر بیر سؤزوندن

قلبینی اوخوماق ایسته بیر آتان.

گلیرسن، گئدیرسن... هئچ نه سورمورام

باخیش لار دانشیر، باخیش لار آنجاق.
 بیلیمک ایسته بیرم، آ منیم بالام
 سنی ایسیدیرمی قوندوغون بوداق؟

قیناما، بلام من بو حیاتا،
 کیم چرخ گئریه دؤندر بیلیمیش؟
 اولادا قیزیلدان تاخت وئرر آتا،
 قیزیلدان بختینی کیم وئر بیلیمیش؟
 گلیرسن، گئدیرسن. دگیشمیش بیزیم
 سؤزوموز، سورغوموز...

بو سن،
 بو دا من
 ائله گلیرسن کی، ائله بیل قیزیم،
 بو ائوده دوغولوب بؤیومه میسن
 بیر آز یاد اولموسان،
 بیر آز اوتانجاق
 اولکی ارکینی ایسترم یئنه.
 گلنده قوناقسان، گئدنده قوناق،
 نه تئز اؤزگه لشدی بو اوجاق سنه؟
 سنین خصلتین ده نئجه دگیشدی،
 دئمه گیلئیلیم، یوخ، یوخ، شادام من
 سئو کی، سئویله سن...

بیزیمکی کئچدی،
 ایندی سنین اوچون ناراحتام من،
 قورو هر لکه دن محبتینی،
 هر یئرده،
 همیشه،

هر زامان، قیزیم
 آرخان- آتان ائوی...

سعادتینی

یالنیز ار ائوبنده تاپاسان، قیزیم.

مای، ۱۹۷۸

قاراباغ آتی

۱۹۵۶-جی ایلده اینگیلتره کرایچاسینا قاراباغ آتی -
«زامان هدیّه سی» گؤندریلمیشدی.

جیدیر دوعزو...

سینه سینده آت اویناق لار،

جیدیر دوعزو-

ایگیدلیگین آرایش -

اوستونده ده نال لپیری مؤهور باغلار.

قاراباغین جنس آت لاری -

هونریمین کیشنرتی سی،

توپوزلارین گورولتوسو،

قیلینج لارین پاریلتی سی،

نئشتر سسی!

قاراباغین کورن آتی -

دؤیوش لرده آرخاسی دیر

کور اوغلونون،

بایاندورون.

جیلووونو گمیردیمی،

هونرینیز وارسا اگر او قیزمامیش،

قامچی لارین هده سینه دایاندیرین!

کیشنه دی می او اوچاجاق.

کیشنرتی سی - قانادلاری!

قامچی وورما!
 قامچی یولا گتیررمی جنس آت لاری؟
 زامان کئچدی،
 زمانه مده «قیر آت»، «زامان» اولدو
 ایگیدلیگی کتاب لارا کؤچورولدو.
 یادداش لاردا اونودولدو.
 «زامان» آتیم، آمان آتیم!
 کئچمیشیمدن بو گوءنومه آماناتیم!
 آوتوموبیل زامانیندا
 نیه، آخی، سنین آدین «زامان» اولدو؟
 گئریه می دؤندو زامان،
 مگر راکت-کامان اولدو؟
 «قیر آت»، «دور آت»،
 ایندی نه دیر؟
 اکزوتیکا، اکسپونات!
 دؤروموزده نه دئمکدیر
 کرال، یا دا کرایچا؟
 اؤز اولکی حؤکموننده می
 بو گوءن یئنه
 بریتانیا کرایچا؟
 کرایچا یئلیزاوتا
 یئلندیکجه
 آراسیندا گویون، یثرین،
 نفس آلیر هاواسیلا
 اؤتوب کئچن تم-تراقلی عصرلرین
 او بگنمیر
 آسفالت اوءسته قوش تک سوعزن ماشین لاری،
 گؤیده گزن ماشین لاری.
 ایسته بیر کی،

عصرین دلی سورعتی نی اونودا او،
 کئچن عصرین دو یغولارا سیغال چکن
 آهنگینه دم توتا او.
 کارتادا سئیره چیخیر،
 آت ساخلا ییر.
 او، دوئننن اؤلوسونو
 کفنله مک عوضینه،
 صاباحی نین کۆرپه سی تک قونداقلا ییر.
 اۆز کۆکونه قاییتماقلا
 گومان ائدیر
 اۆز عصرینی قاباقلا ییر.
 اکزوتیکا وورغونودور
 کرایچا یئلیزاوتا
 سیاحتیه چیخان زامان
 قامچی وورماز او هر آتا!
 مئیل سالیب قاراباغدان
 تۆحفه کیمی گتیریلن
 کهر آتا!
 «زامان» یاتمیر ایپه، ساپا،
 دیرک اولوب کیشنرتی سی یئر، گۆیه.
 نه قامچیا بویون اگر، نه هده یه.
 او گمیریر جیلووونو
 کرایچا سئیر ائله ییر، گئندن اونو
 آیاق لاری ائشیر یئری،
 یاخین قویمور هنده وره مهترلی.
 نه ائتمه لی؟
 گلیر بیر-بیر
 جیدیرلاردا آد قازانان،
 رکورد ووران مینیجی لر.

نه فایداسی،
 او رام اولمور.
 کرایچا آرام اولمور،
 قضبلنیر:
 -بریتانیا دا یوخ مو مگر
 بیرجه کیشی،-
 رام ائیله یه بو قیزمیشی؟
 کرایچا یانا-یانا
 باخیر اونا-
 جئیران کیمی دوروشونا
 حرصله یئری ائشمه سینه،
 حئیران قالیر
 کیشنه ینده گور سسینه.
 آت دویور کی،
 گؤزلیگی حئیران قویوب
 ماددیم-ماددیم باخان لاری
 نئچه-نئچه یاریش لاردان
 غلبه یه چیخان لاری
 بئله حئیران باخیش لاردان
 او ایگرنیر،
 ایسته بیر کی،
 بئلینده کی
 اونون جئیران حوءسنونه یوخ،
 قاقیشینا،
 یوءروشونه حئیران قالا.
 ایسته بیر کی،
 آیاغی نین آلتینداکی
 بؤیودوگو تورپاق اولسون-
 ایسته بیر کی

بئیلینده کی
 یاریش لاردا نمر آلان جوکئی دئیل،
 ووروش لاردا ظفر چالان
 ایگید اولسون!
 ایسته بیر کی،
 یوئینینی گمیرنده
 جیلووونو چکیب بیغان
 ایگید اولسون.
 ایسته بیر کی،
 صاحبی ده
 آتیلما یا بئلدن-بئله.
 کیشنه ینده
 صاحبی ده
 کیشنرتیه جاواب وئره
 کور اوغلونون نعره سیله
 او، بئیلینده کرایچا قبضه سی یوخ،
 ووروش ایستر، هونر ایستر.
 او، بئیلینده آینالی لی هجر ایستر.
 گوئن لر کئچدی، آی لار اؤتدو،
 قاراباغین کؤهلینینه
 قیشدا کشمش،
 یازدا یاشیل اوت وئردیلر.
 سحر-سحر
 چمن لرده گزدریلر،
 او یئمه دی، او ایچمه دی.
 قیزیل یوئین لاقیلدادی چنه سینده،
 دولاندیقجا یاد تورپاغین سینه سینده
 آریقلادی او گوئن به گوئن.

خفتینی چکیردی آت شاه بولاغین
جیدیر دوءزون.
اوءرگینده ساری داغدان ائتن داشین
سسی دیندی
گۆزلرینده داشالتی نین آغ سولاری گیلہ لندی.
او دؤزمه دی،
یوخ، دؤزمه دی،
بو خفته چوخ حکمت وار.
یاد اقلیمه دؤزه بیلمز
اؤز اؤزونو تانیان لارا!

آوقوست، ۱۹۷۶، شکلی.

انسان و زامان

عومرون پاییزی

(یاواش-یاواش)

دوران تئز دولانیر ایل لر تئز گلیر
بیز ده دگیشیریک هئی ایلدن ایله
عومرون پیله لری نئجه دوعز گلیر
آنا طبیعتین فصیل لر یله

ایلک باهار چاغیدیر اوشاقلیق عومرون
شیلتاقدیر، اویناقدیر کینک کیمی
عومرون یای چاغیدیر گنجلیک بوءسبوتون
جوشغوندور، دلی دیر او، کوءلک کیمی

بارلی-بهرلی دیر پاییزی عومرون
انسان دا بار وئریب اگیر باشینی
دونیانی دریندن درک ائتمک اوءچون
دوءشونوب، گیزلیجه چاتیر قاشینی

آغاریر ساچ، ساققال عومرون قیشیندا
حیات ضعیفله بیر، آخیرا چاتیر
ال-اله وئررک، قوجا یاشیندا
انسان موءرگوله بیر، طبیعت یاتیر

عۇمرون پاييز فصلى سيخدى اليمى
 يوخسا قوجاليرام من ياواش-ياواش
 پاييزدا يارپاغا خال دوءشن كيمى
 دوءشور ساچ لاريمما دن ياواش-ياواش

آغاج لار سويونور، يئر خزللنير
 فكيير دومانلانير، گؤزلر زيللنير
 گوئل لرین اوءستونه ائنين تک ائنير
 منيم گؤزلريمه چن ياواش-ياواش

سويويور هاوالار، سويويور بوءتون
 قيسالير، قيسالير گوئل لر گوئل به گوئل
 آخى، ياخينلاشير غروبو عۇمرون
 اگيلير داغ لاردان گوئل ياواش-ياواش

سارالير گئت-گئده چؤل، چمن، چايير
 كؤنول هر ساعاتى عۇموردن سايير
 بير سس قولاغيمما هئى پيچيلداير
 بختيار، گؤى لردن ائن ياواش-ياواش

اوكتيابر، ۱۹۶۰

دايان انسان

انسانا اود باغيشلادى

پرومتئى!

اهئى!

اهئى!

دایان، انسان!
هارا بئله؟
انسان دندی گوءله-گوءله:
- دایانماغا نه ماجالیم، نه حالیم وار.
یوءرو یورم،
ایره لی دیر یولوم آنجاق!
مقصدیم بو، مسلکیم بو:
بیلم آنجاق،
بیلم آنجاق،
یوخ! «الله اکبر» واختی کئچدی چوخدان.
دئ «انسان اکبر» ایندی.
ایلمده دیر بو گوئی ایندی، بو یئر ایندی!...
پای آلدیغیم اود ایلمده
مشعل کیمی یانیر، یانیر.
یول گئدیرم...
اؤنونده کی قارانلیق لار
قطره-قطره ایشیقلا نیر...
- پرومتئی دن پای آلدیغیم او اود ایله، آخی، بیر گوءن
جوردانونو یاندیران دا سن اؤزوندون.
قورخوم بودور، او اود ایله
اؤزونو ده یاندیراسان
آمان انسان، دایان انسان.

شاعرلری اۆلدورورلر

موسئبدرلر باشا دوعشمور شاعرلری.

او زامان کی باشا دوعشور، فرمان وئریر اۆلومونه

آ. ووزنسنسکی

اۆلدورورلر نرودانی.

اۆلدورورلر عؤمرو بویو

غم چکنی، درد اودانی،

اۆلدورورلر آزادلیغین نغمه سینه

نغمه سیله ساز توتانی...

اۆلدورورلر شاعرلری

کیمی سی نین بیردن - بیره

بیچاق ایله، گوءلله ایله

کیمی سینى

اوءرگینه یئریدرک سؤز زهرین

گیله - گیلہ...

اۆلدورورلر،

هده ایله،

قورخو ایله،

تهدید ایله...

اۆلدورورلر شاعرلری،

قانا - قانا.

بیله - بیله

شاعرلرین دیل لرینی باغلاياندا

اۆلدورورلر اونلاری اؤز ال لريله...

اوءرگینی دلیب چیخان

فکیرلری دئمک اوءچون،

شاعر دؤزر هر طوءلومه.

دوداغینی کیلیدله مک

شاعر اوءچون برابر دیر

مىن اؤلومه!
اۆلدورورلر شاعرلرى -
اۆلدورورلر، خيال لارى،
فكىرلرى...
يوخ - يوخ!
فكىر اۆله بىلمز.
او شاعرىن اوزونده يوخ،
سوزونده دىر.
عدالتله جىلالانان،
حقيقتدن قوت آلان
قادىر سوزون قاباغىنا گوءلله نه دىر؟
آتوم نه دىر؟...
او دئيه جك اوز سوزونو.
قايناياجاق، او داشاجاق،
او جوشاجاق.
سوز - هميشه عدالتىن دوشمىنله
ووروشاجاق!
سوز - يئرلرده سوعرونمه مىش،
دوداق لاردا چىچك آچمىش.
دوغرو سوزون قاباغىندا
يالان سوزون رنگى قاچمىش.
سوز - نبضى دىر،
حاق سسى دىر زمانه نىن،
آيناسى دىر زمانه نىن.
ائى موبتبد، دوعننه يوخ،
بو گوعننه باخ!
سن آينانى سىندىرمامىش
او آينادا

اۋز عئيبه جر اوعزونه باخ!
يالان لارين بوياسيلا
بزه سن ده اوعزونو سن،
او اينادا گۈره جكسن
دوعزونو سن.
ياخشى گۈرور
شاعرلرين ايتى گۈزو
يالان انليك-كيرشانين
دالينداكى موردار اوعزو!
حاقلا- ناحاق،
گۈرچكليكلا يالانچىلىق
اوعزلىشىگى گوعندن برى،
اۋلدورورلر شاعرلرى...
حاق ايسته مك، دوعز دانيشماق
هله قالسين بير طرفه
گۈز ياشى دا،
هيچقىرىق دا
ياساق اولان بير اۋلكه ده
قاتى ظوئلمت ايشىقلىقدا،
نور كۈلگه ده...
بونا دۈزمك؟
نئجه دۈزمك؟
خونتا غئير- قانونى دير.
اخلاقسىزىن تۈره مه سى
بيجه دۈزمك،
نئجه دۈزمك؟

ایکی موهاجر

وطنینه منسوب اولمایان شخص انسانلیغا دا منسوب دئییلدیر.

و. ب. بلینسکی

درد وار کی، بنزه میر هئچ هانسی درده
 گزدیگیم، گوردوگوم یاد اولکه لرده
 وطن چین بورنونون اوجو گؤینه ین
 آدام لار گورموشم نه قدر دئسن.
 بو وطن نیسگیللی موهاجرلرین
 آجی طالئینه آجیمیشام من.
 بعضاً آشکار-آشکار، بعضاً گیزلیجه...
 وطنه اوچورلار اونلار هر گنجه
 مین رنگلی قانادلی یوخولاریندا.
 غریبلیک - ائله بیر درد کی، چکیلمز.
 بالیق بالیق دیر کی، یاد سولاریندا
 یاشایا بیلسه ده، بؤیویه بیلمز.

اولو کئچمیشیمیز... هم قیلینج، هم قین
 بیزیم هم خئیریمیز، هم شریمیزدیر
 توءربه قیبرلری اجدادیمیزین -
 تورپاغا ایشله ین کؤک لریمیزدیر
 بو کؤکون اوءستونده دایانمایان کس
 یاشایار،

بیر بوی دا اوجالا بیلمز.

امکان دنیزینده اوعزه بیلسه ده

فرحدن بیر چیمدیک پای آلا بیلمز

بیر دوغما آنا یا مین اوگئی آنا

تای اولا بیلرمی؟

اوگئی - گؤز داغی!

کیم دئیر عئینی دیر، عئینی انسانا
 وطن تورپاغیلا غوربت تورپاغی؟
 مین دفعه گوءجلودور اوز امکانیندان
 وطن تورپاغی نین اوءستونده انسان!
 بیر وطن حسرتی - بیر اولو نیسگیل!
 وطنسیز یاشاماق - یاشاماق دئیل.

وطن کناردا یاشایانلارا
 موهاجر دئمیشیک... لاپ دوغرو، لاپ دوءز!
 وطن ایچینده یاشاییب، آنجاق
 اوزونو وطنه یاد سایان لارا،
 اوزگه معبدینه باش قویان لارا
 نه آد وئرک بیز؟
 آدام تانی بیرام، یوخولاریندا
 اوزر بالیق کیمی یاد سولاریندا.
 اوچار نیویورکا، اوچار لوندونا،
 معنوی موهاجر دئیردیم اونا!

او ائلین ایچینده ائلینه اوزگه،
 تاریخینه اوزگه، دیلینه اوزگه،
 هاواسینا اوزگه، سوئونا اوزگه،
 اجداددان باش اولان سوئونا اوزگه،
 دوغما اوچاغینا، کوزونه اوزگه،
 اوزو ده بیلمه دن اوزونه اوزگه،
 اوزگه یه دوغما،
 وطن ساوایی هر شئییه دوغما.

غوربت چورگینی یئر موهاجر
 وطن هاواسیلا یاشایار آنجاق.
 اولورکن... دیزینه دؤیر موهاجر

اىستگى - وطندن بىر اوووج تورپاق.
معنوى موهاجر وطنه دئىيل،
گوءوئر هميشه آنجاق اووزونه
وطن چورگىنى تپر گوزونه
اوژگه هاواسيلا ياشايار مودام.
اودا بىر آدامدير، بو دا بىر آدام.
او دا موهاجردير، بو دا موهاجر.
بىرى تورپاق اىستر، بىرى جواهير،
بىرى انسان ايسه... او بىرى تاجر!

۱۹۸۶

صانديقدان سسس لر

ناغىل - حىات

آنالم اولسان بئله، آى آنالم، خئىلى،
سندن گىلئىلىم، سندن گىلئىلى
سن دويماق، دوعشونمك اؤيرتدين منه
دويوب-دوعشونمكدن آزاد اولايديم.
دائشماق اؤيرتدين سن اوز كؤرپه نه
نولا، من آنادان لال دوغولايديم.

ديلىنى بير ايله اؤيرنديم... ناحاق!...
اوز ديلم اوزومه كسىلىب ياغى.
بوءتون عؤمروم بويو چالاشديم آنجاق
اؤيرنه بيلمه ديم دائشماماغى...
باشيما بلادير منيم اوز ديلم،
دنىزم اوعزومه دوروب ساحليم.

يئريمك اؤيرتدين توتوب اليمدن،
دولاشديم ارانى، دولاشديم داغى
بالانا يئريمك اؤيردينجه سن،
گرک اؤيرديدين بيخيلماماغى...

فكىرلر يىغىلىر بئىنىمده قات-قات،
جاواب لار قورخولو، سوال لار ياساق.

حیاتی قانا اؤگئی دیر حیات،
اونو قانمایانا دوغما دیر آنجاق.

منی اینجیدیر لر بعضاً قصد ایله
اثرته سی هر شئی اوندورام من
گیروه دوشنده ظالمه بئله
ظوئل اندیب کام آلماق گل میر الیمدن

آنا قودوزلا شیر حیات ایل به ایل
دالاییر پوچ اولان اوءمیدلریمی
نیه ایستی دئیل مهربان دئیل
بو آمانسیز حیات قوجاغین کیمی
هارداسان آی آنا بیر گل، من یئنه
بلالی باشیمی قویوم دیزینه.
منه ناغیل دانیش دایانسین آن لار
گوروم ناغیلداکی او قهرمان لار
جوئت باشلی دیولری نه تهر بیخیر
نه تهر گیزلنپ، طلسمدن چیخیر.

بیر دانیش، هاردادیر گوروم سعادت؟
بیزیم یوردوموزا او نه گلمز؟
دانیش، دانیش گوروم ملک محمد،
ظولمتدن ایشیغا نجه چیخدی بس؟

دانیشما آی آنام، دانیشما، کیری،
بئینمه باتماییر بو افسانه لر.
دیولر گوروشم کی ناغیل دیولری
اونلارین یانیندا تویوغا بنزر

نادان لار گۆرموشم، اۆز يولونداكى
ديكه ائنىش دئير، دوءزه ديك دئير.
توئلكورلر گۆرموشم، اۆز قولونداكى
دمير زنجيرلره بيلرزىك دئير.

آتاسىنى سؤين، يادا باش اگن
رهبرلر گۆرموشم، قدار، امانسىز.
تيكانا گول دئين، گولله كول دئين
قارى لار گۆرموشم دىنسىز، ايمانسىز.

قولدورلار گۆرموشم، اۆزگه يئر دئيل،
يوردونو تالاييب آسوده ياتمىش.
تاجرلر گۆرموشم، سيم و زر دئيل
«مالاديس»^۴ سؤزونه وطنى ساتمىش.

دونيانى بيلندن، دوياندان برى
منيم گۆزلريمدن دوءشوب حيات دا.
ناغيلدا گوردوگوم قورخونج شئى لرى،
حياتدا گۆرموشم، انا، حياتدا.

يانوار، ۱۹۶۴ – ماي، ۱۹۶۵

قورخو

من قورخورام، سن قورخورسان،
او دا قورخور، بو دا قورخور،
بىز قورخوروق.

^۴ روسجا كلمه دير، آفرين معنا سېندا

تزه فکیر بئینیمیزه گلن کیمی

تئز قورخوروق.

باشقاسیندان قورخدوغوموز بس دئیلمیش

اؤزوموزدن بیز قورخوروق!

قورخو، قورخو!

بیر قورد اولوب یئیر بیزی ایچیمیزدن،

نه گؤزله بیر وطن بیزدن؟

ایراده یوخ،

کیشیلیک یوخ.

بیز قورخوروق،

بیز سوسوروق

فکیر اولور،

جان سوستالیر،

اوءرک دوئوب،

روح بوغولور.

قورخو بیزیم دیلمیزده کلید اولور،

بئینیمیزده قیفیل اولور.

درد بودور کی، بو دردی ده،

بیز قانیریق، بیز بیلیریک.

قورخا-قورخا

اؤزوموز ده اؤزوموز چون

بیز قورخویا چئوریلیریک.

بئله قالماز

«صابر» دئمیش، «بیز ارلریک»،

ایش یئرینه

«اؤزگه سینین سؤزلرینی

ازبرلریک»

توز-تورپاغی یئل سوورار،

دنه سی ده یئله قالماز...

واللاه، باللاه، بئله قالماز،

بو ایناملا یاشامیشام،

بیزیم کیمی زوزک لرین

ایگیدلیگی دؤزوم اولسون،

«هئیره لیک، بوش بوغازلیق»

بیزیم اولسون.

گله جگین اولدلاری ایش گوره جک.

هامی دوعا عوضینه «لعت» دئییب،

قبریمیزه توءپوره جک.

دئییه جک لر، ائی بابالار،

یاش یئتیریب کال اولدونوز،

گوره-گوره کور اولدونوز،

دینه-دینه لال اولدونوز.

صبرینیزه حئیرتده بیک،

سیز دؤزومده فیل اولدونوز.

ائی نوه لر، نتیجه لر،

بیز هئچ نه بیک، بیز هئچ نه بیک...

گئجه گوءندوز بابامیزین

عملینه حئیرتده بیک.

حئیرت ائدین سیزسه بیزیم

صبریمیزه...

«لەنت» دئیب، سیز توء پورون قبری میزه...

حاقیمیزی بیز قانمادیق.
بیز بو گوئونو یولا وئریب
گله جگه اینامادیق!
کئچیردیک اؤز الیمیزله
بوینوموزو بیز خالتایا،
ساپ اولمادیق بیز بالتایا.
آج اولساق دا، «توخوق» - دئدیک.
بیز اوجادان «بلی» دئییه چوخ باغیردیک،
قلیمیزده «یوخ-یوخ!» - دئدیک.
توز-تورپاغی یئل سووورار،
دنه سی ده یئل قالماز.
واللا، بیلا، بئل قالماز،
بئل قالماز!

حسرت نغمه لری

اۋزوندن آيرىلا بيلمه يه جكسن

دئيرسن، درد اولدو بيزه عشقىمىز
سارسىتى، اوزونتو يئتمىزى آرتىق؟
اوعركجه نه قدر بير اولساق دا بيز
حيات يول لاريندا آيرىلمالى ييق.

آيرىلماق! سۆز آسان، عمل چتىندير
سئومك! بو كى، سنين اۋز فطرتيندир.
ئجه آيراسان اودو اوعركدن،
ايسى نى آتشدن، عطرى چىچكدن؟

منيم اۋز اىستگيم، منيم اۋز كاميم -
سنين اۋز اىستگين، سنين اۋز كامين.
سنين آد گوءنوندور منيم بايراميم،
منيم آد گوءنومدور سنين بايرامين.
بىرى-بىرىمىز چون دوغولموشوق بيز.
بىردير هر عشقىمىز، هر اىستگىمىز.

هردن بير دارىخىب گزمگه چىخسان،
آياغىنى اۋپن گۆى اوت لار منم
باشىنى قالديرىب گۆى لره باخسان
كۆورلىب قارالان بولودلار منم

دئمه کی، یانیمجا نه هرلنیرسن؟...
 محورین باشینا گرک هرلنم.
 بعضاً سببسیز ده کدرلنیرسن،
 سببی آختارما، او سبب منم
 قلبین چوخ او جالیر، چوخ قانادلانیر،
 اونا زیروه منم،
 اونا سون منم.
 یاتا دا بیلمیرسن اوزون گئجه لر،
 گؤزلریندن قاچان او یوخو منم...
 هر کسه توتما دین، آخی، طعن منی
 سن ده بو دونیادا منیم چوئن تکسن.
 سن قووا بیلرسن ائویندن منی،
 قلبیندن کی، قووا بیلمه یه جکسن.
 سنین هر دقیقه ن هر آنین منم،
 آخی، آدین منم، عونوانین منم.
 قاپی نی اوءزومه باغلاسان دا سن،
 اؤزوندن آیریلاییلمه یه جکسن...
 سن کی، سن دئییلسن،
 سن ده بیل، منم.
 یاشینی چوخالدان، سنی او جالدان،
 گوئن منم،
 آی منم،
 گوئلوم، ایل منم!...

کوچه ده ایتیردیم

«باشایا بیلیمیرم بو سایاق داها
 بسدیر،
 یورولموشام،
 قورتاراق داها!»
 دئییه آوتوبوسا میندین...
 دایاندیم،
 واخت دا منیم کیمی دایاندی، ساندم.
 یوخ! او دایانمادی، ایشله دی یئنه.
 مینیب آوتوبوسا سنینله بیرگه
 بیر گۆز قیرپیمیندا زامان دا گئتدی،
 اختیار دا گئتدی، گومان دا گئتدی...
 بو نه دیر؟
 آیاغیم اوعزولودو یتردن.
 هر شئی اؤز یئرینی دگیشدی بیردن،
 دایاندیم...
 آرخامجا یول لار سوءروندو،
 ساعات دا ترسینه دولاندی، دؤندو.
 سندن آیریلما دیم،
 سندن من، گوءلوم،
 اؤزومدن آیریلدیم،
 اؤزومدن، گوءلوم.
 بیلمه دیم نه ایدیم،
 ایندی نه یم من؟
 کوچه لر اوچروما دؤندو گؤزومده.
 سنی ایتیردیگیم بو آندا بیلسن،
 یول لارین اوعستونده ایتدیم اؤزوم ده.
 دولاشدی کاینات،

قاریشدی عالم،

کیمدیر قولاغیمدا بئله هؤنکورن؟

کوءچه ده ایتیردیم سنی، دؤزمورم؛

حیاتدا ایتیرسم نئیلرم گورن؟

ایون، ۱۹۶۷

غزل

بو قدر سالدی منی حسرت، اماندان-آمانا
کؤنلوم آخیردا منیم دوءشدو گومانندان- گومانا
نئچه عالم یازیب اوز دردینی اظهار ائله دی
عاشقین دردی فقط کئچدی زامانان زامانا
درد و غمدن اوسانیب دوءشدو کؤنول هجر اودونا
ائله یک ایندی شکایت می یامانندان-یامانا؟
سنی گوردوکده من آنجاق بئله دیل-دیل اوتورم
بوشالیر گؤیده بولودلار دا دولانندان-دولانا
دئمرم گورمه میشم من سنی چونخداندی گوءلوم
گورورم صورتینی یالقیز اولانندان- اولانا
کؤنلومون اوءسته دوءشن کؤلگه لر الان سیلینیر
باشیمین اوءستونه سن کؤلگه سالانندان- سالانا
نئچه یول وعده وثریب عهده وفا قیلمادی یار
بختیار! قلبین آخیر دوءشدو تالانندان- تالانا.

بختيارام من

سنىله

عۇمرون پايىزىندا سۇدويم، سۇيلىدىم
 ائله بىلىرم كى، اىلك باھارام من
 آرخانجا سۇورونن كۆلگه نم سنىن
 ھاردا قرار توتسان، اوردا وارام من

مئى اولسان، يانىندا بىر قىدح اوللام
 گۈئل اولسان، چترىنى اۋپن مئە اوللام
 اوت اولسان، بىر آندا دۇنوب شئە اوللام
 داغ اولسان، زيروه نه ياغان قارام من

باشىمى قويارام گۈئندە يۈوز كرە
 بىر يول آياغىنى باسدىغىن يئره
 عشقىندىر اوجالدىن منى گۆى لره
 بو عشقىن گۈءجونە مېنت دارام من

سئوگىە حد قويماق، دۈوزو گوناھدىر
 جاھلىن ھر اىشى، سۇزو گوناھدىر
 عشقى گوناھ سايماق اۋزو گوناھدىر
 كىم دئىير، عشقىمدە گوناھكارام من

اۋزون بىر عالمسن، عشقىن بىر عالم
 سن اولان كۆنۈلدە نه كدر، نه غم!
 سنسىز بو دونيانىن ان بدبختىم
 سنىله دونيادا بختيارام من

سنىن دىلىندن

اىل لرله بىر عشقنىن جۇرونو چكدىك
 آىرىلساق، گوئن سۇنر، اىل قىنار بىزى
 ائىش- يوخوشونو بىر اۇتدوگوموز
 يول لارا نه دئىك، يول قىنار بىزى

سن دئدىن، باشلانان قورتارسىن گرگ
 من دئدىم، دويمايير آرزودان اوءرك
 بىرگه اكديگىمىز گوئلو درمه سك
 تىكان لار ال چالار، گوئل قىنار بىزى

بس دئىل بو الم، بو كدر منه
 ائله دىن دونيانى سن هدر منه
 گوئل سۇزلر دئدىن نه قدر منه
 گل ايندى دانلاما، دىل قىنار بىزى

چوخ چكه بىلمه دىك نازىنى عشقنى
 قىش گلىب، ياشادىق يازىنى عشقنى
 يامانجا سىندىردىق سازىنى عشقنى
 بىلمه دىك، آخىردا تئل قىنار بىزى

دئدىن كى، عشقىمىله بختيارام من
 دئدىن كى، دۇنمرم قلىبن سسىندن
 ايندىسه چكىنىب ائل طعنه سىندن
 دئىرسن، عايىبىر، ائل قىنار بىزى

ایول، ۱۹۶۷

باکیلا تبریزین آراسیندایام

منیم قسمتیمدیر آلاتورانلیق
گئجه یله گوءندوزون آراسیندایام
قورولور ایچیمده میزان-ترزی
او گؤزله، بو گؤزون آراسیندایام

یول لار آیریجیندا چوخ تالانمیشام
فکیرلر الینده هاچالانمیشام
تپه دن قورخموشام، دوعزو دانمیشام
ایندی داغلا دوعزون آراسیندایام

ایلشیب قالمیشام غم چالاسیندا
بیر گؤزل طلسمین داش فالاسیندا
همیشه قاپی لار آستاناسیندا
باییرلا دهلیزین آراسیندایام

بختیار، سینه دن نئچه «من» کئچیر
بیری دردلی کئچیر، بیری شن کئچیر
مفتیللی چپرلر سینه مدن کئچیر
باکیلا تبریزین آراسیندایام

مای، ۱۹۶۹

عاغیل باشقا، اوءرک باشقا

بیر-بیرینه بنزه سه ده
 یئل باشقادیر، کوءلک باشقا
 عطری ده خوش، رنگی ده خوش
 گوئل باشقادیر، چیچک باشقا

هر دیکی یوخوش بیلمه گل
 هر مئی مئخوش بیلمه گل
 هر اوچانی قوش بیلمه گل
 قوش باشقادیر، بؤجک باشقا

هر دردینه اورتاق منم
 هر آغرینی تن بؤلنم
 سن چکنسن، من گلنم
 گمی باشقا، یئدک باشقا

حاقین یولو، اؤز یولومدور
 اگیلمه یین دوءز یولومدور
 خئیرله شر، ساغ سولومدور
 شئیطان باشقا، ملک باشقا

بیر دیلگه من جالاندیم
 گاه قازاندیم، گاه تالاندیم
 عؤمروم بویو هاچالاندیم
 عاغیل باشقا، اوءرک باشقا

دیلک اولدو منیم آدیم
 پروازلاندی قول-قانادیم

چاتمادی صبریم، عنادیم
امل باشقا، دیلک باشقا

نویابر، ۱۹۹۸

نغمه لر

کپنک

گوءل لر اوءسته اوچان، قاچان
بیر قایغی سیز کپنکدین
چیچک لرین اوئرگینده
سن ان شیرین بیر دیلکدین
سوراغینی گوءل-چیچکدن
دالینجا من، گوردوم یوخسان
قاچدیم سنین دالینجا من،
گوردوم یوخسان.

نغمه دئییر سنه گوءل لر
یئل اسدیکجه نارین-نارین
هر چیچکدن بیر رنگ آلیر
قیزیل-قیزیل قانادلارین

هانسی گوءلو اوخشادینسا،
لچگینده ایزین قالدی
سنی توتدوم، اوچوب گئتدین
ال لریمده توزون قالدی.

دورنا قاتاری

اسیر پاییز کوءلگی
گئجه اوزون، گوءن گؤدک
آغاجدان یارپاق دوءشور،
بیر عؤمرون گوءل لری تک

سوسور چای لار، چشمه لر
سوسور چمن، داغ، دره
کؤچور دورنا قاتاری
اوزاق-اوزاق ائل لره

بیزیم چؤل لر آیریلیر
بو وفاسیز گؤزلدن
قیشدا اوءشومه مک چین
یئر دون گئیر خزلدن

کؤچور دورنا قاتاری
اوءرگیمیز کؤورلیر
کوءلک اسیر، داغ لاردان
پاییزین عطری گلیر

یارپاق لارا، اوت لارا
ساری-ساری زر دوءشور
یاشیمیزا یاش گلیر
عؤموردن گوءن لر دوءشور

کؤچور دورنا قاتاری

او، باھاردا دۇنە جك
اۋتن گۈن لىر دۇنەدى
دورنا قاتارلارى تك

۱۹۷۵

من ياندىم، سن ايسيندين

اوعرگىمدن كئچىدن
دووشونمە دىن مى دويۇق سن؟
سندن جاواب گۈزلە دىم،
نە «ھە» دئدىن، نە «يۇخ» سن.
دئدىم: - سوسما، دانىش، دىن
نە دانىشىدىن، نە دىندىن.
مىھبەتتىن اودونا
من ياندىم سن ايسيندين.

دىللىنسىنە، سئوگىلىم،
من نە داشام، نە دمىر.
مىن ايل دە گۈزلە يردىم،
آخى، عۇمور گۈزلە مىر.

سكوتونلا دورموسان
اوعرگىمىن قىدىنە.
سۇيىلە، سوسان سئوگىلىم،
بو سكوتون قىدى نە؟

۱۹۷۷

سۆزلوک:

سۆزلوگون قایناغی: علی حیدر اوروجوو؛ آذربایجان دیلی نین ایضاحلی لوغتی،

دؤرد جلدده، شرق- غرب نشریاتی، باکی ۲۰۰۶

اینیلده مک: برک آغری، اذیت روحی اضطراب و

س. نتیجه سینده یاواشجا آغلار کیمی حزین سس

چیخارماق، زاریماق، سیزیلاماق

بره: چیخاجاق یئر، یول، آرالیق

بسلنمک: «بسله مک» دن مجهول؛ (بسله مک: ۱.

قوروماق، ساخلاماق ۲. دویماق، حس ائتمک،

اوعرگینده ساخلاماق)

بوش بوغازلیق: ناقاللیق، بوش-بوش دانیشماق،

هرزه چیلیک، (بوش بوغاز: آغزینا و عاغلینا گلنی

دانیشان، بوشونا دانیشان، معناسیز دانیشان، هرزه

گو، ناقال، گوزه)

پوئما: منظوم حکایه ژانری

پوبلیسیست: اجتماعی-سیاسی موضوعدا اثرلر

یازان یازیچی، موحرر

پیئس: (Pyes) صحنه ده گؤستريلمک اوعچون

یازيلمیش درام اثری

تم-تراقلی: دبدبه لی، طنطنه لی، جالالی

جیغیر: ۱. گندیش-گلیشدن عمله گلن ائسسیز، دار

یول ۲. یول، استقامت، جریبان ۳. ایز، خط

چاغلماق: ۱. چاغیلتی ایله آخماق، شیریلتی ایله

کؤبوکلنرک تۆکولمک ۲. قایناماق، جوشماق

دیزین-دیزین: دیز اوعسته، دیز-دیزی

آلاتورانلیق: آلا قارانلیق

امکدار: بؤیوک خدمت لری اولان ۲. علم، اینجه

صنعت، معارف، ایدمان و س. ساحه سینده اؤزونو

گؤسترن قاباقجیل آدام لارا دولت طرفیندن وئرلن

فخری آد (امک: انسان عقلی و جسمانی گرگینلیک

طلب ائدن مقصده اویغون و اجتماعی جهتدن

فایدالی فعالیت، زحمت)

اولاشماق: یئتیشمک، گوروشمک، قووشماق

اونیورسیتت: ترکیبینه موختلف اجتماعی و

طبیعیات-ریاضیات شوعبه لری (فاکولته لری)

اولان علمی تمایوللو عالی مکتب

اوعزونتو: آدمی اوعزن غم، کدر، درد، اضطراب،

روحي عذاب

ایسیتمک: ۱. ایستی ائله مک، ایستی حالا

گتیرمک، قیزدیرماق ۲. بدنین حرارتی آرتماق

(خسته لیک نتیجه سینده)

ایسینمک: ۱. قیزماق، حرارتی آرتماق ۲. قیزینماق،

ایستیلنمک ۳. نوازش گورمک، اوخشانماق ۴.

ایسینیشمک

اینله مک: اینیلده مک

قیناماق: مذمت ائتمک، دانلاماق، تقصیرلندیرمک،
تؤهمتلندیرمک

قیماق: حئیفی گلمه مک، اسیرگه مک، بیر شئی
باشقاسینا روا گؤرمک
کئچیرمک: سؤندورمک

کؤله: قولدارلیق و فتودالیزم جمعیتینده: بوءتون
حقوق و استحصال واسطه لریندن محروم و
صاحبکارین خصوصی مولکیتی اولان آدم؛ قول
کرالچا: (روسجا کلمه) ۱. قادین حؤکمدار ۲. کرال
(پادشاه) آروادی

کوءرن: ساچی، توءکو پاریلتی لی ساری-قیرمیزی
رنگده اولان

کؤهلن: هارین [=قودورغان، آزغین] بسلمیش
(آت حاقیندا)

کؤورلمک: ۱. اووولماق، داغیلماق ۲. بعضاً
اوءرگی، قلبی، کؤنلو، سؤزلری ایله موتأثر اولماق،
رقته گلکمک، تتر تأثیرلنمک، دولوخسونماق،
آغلامسینماق

کوءی: قالماقال، سس-کوءی؛ دالاشان، ووروشان،
چاخناشما یا دوءشن آداملارین چبخاردیغی سس
کیریمک: سسینی کسمک، سوسماق، دینمه مک
کیشنرتی: آتین چبخاردیغی سس، کیشنمه مه
گؤلمه: گؤلمه چه، کیچیک گؤل، بالاجا گؤل، سو و
یا چرکاب بیغینی
گیروه: گیزلی یئر، بوسقو، ماریق، قورغو (گیروه
دوءشمک: فورصت دوءشمک، امکان یارانماق)

زاغ-زاغ: (زاغ-زاغ اسمک: برک قورخماق،
قورخودان تیتره مک)

سارسیتماق: لرزه یه سالماق، تیترتمک، یئریندن
اویناتماق، لاخلاتماق، داغیتماق، پوزماق، آلت-
اوءست ائتمک (باشقا معنالاری دا داشی ییر)

سارسیتتی: هیجان (باشقا معنالاری دا داشی ییر)
سگیرتمک: ۱. چاپماق، دؤرد نالا سوءرمک (آتی)
۲. قوشلار حاقیندا اوچورتماق معناسیندا دا ایشلنیر
سیوری: ایتی، شیش

شلاله: چای یاتاغیندا سیلدیریم قایادان تۆکولن
گوءجلو سو آخینی، چاغلایان، شیر-شیر، [آبشار]
عئیه جر: ۱. خارجی گؤرونوشجه عئیلی،
نؤقصانلی، چرکین، کفیر ۲. تحریف ائدیلمیش،
کورلانمیش، بیچیمسیز، یؤندمسیز، معناسیز، ایگرنج،
غئیر-عادی

فاکولته: عالی مکتب لرین تدریس اویبکتینه گؤره
بیر-بیریندن آیریلان شؤعبه لریندن هر بیری
[دانشکده]

فیلولوژی: فیلولوگی یا عاید اولان؛ فیلولوگی ایله
علاقه دار اولان

فیلولوگی: هر هانسی بیر خالقین دیل و ادبیاتینی
اؤیرنن علم لرین هامی سی نین بیرلیکده آدی
قاسیرغا: آردی کسيلمه دن فیرلانیب هاوایا قالخان
چوخ شدتلی ایتی کوءلک، توفان، بؤران

قول: امضا

قیمیشماق: دوداق آلتی گوءلمک، گوءلومسه مک

آغزی بوزوق ۲. یتکه، زوربا، ناتاراز، یؤندمسیر ۳.
 آوارا-آوارا، بوش-بوش، آوارا-سرگردان
 هرلنمک: ۱. بیر شئین اطرافیندا دولانماق، دؤره
 وورماق ۲. گزمک، دولانماق
 هؤنکورمک: هؤنکورتو ایله، سسله، هؤنکوره-
 هؤنکوره، هیچقیرا-هیچقیرا آغلاماق
 یامسیلاماق: باشقاسی نین دانیشیغینی حرکت لرینی
 و س. نی مومکون قدر عئینی ایله تکرار ائتمک،
 تقلید ائتمک
 یاناشی: بیر-بیرینه یاخین وضعیته، بیر-بیری نین
 یاخینیندا، یان با یان، یان-یان
 یایلیق: ۱. اوعچ کوعنج و یا دؤرد کوعنجدن عبارت
 قادین باش اؤرتوسو ۲. [بورادا اولان معناسی]
 بورون، اوعز، تر سیلمک اوعچون دؤرد کوعنج
 پارچا
 یوعین: آتین باشینا کئچیریلن کم و جیلوودان
 عبارت قوشقو لوازماتی

لییر: تورپاق، قار و س. اوعزینده انسان و یا
 حیوان آیاغی نین نشانی، ایزی
 للک: ۱. قوشلارین قانادلاری نین و قویروق لاری
 نین اوجوندکی اوزون ساپاقلی توءک ۲. قارغی
 نین اوعست قابیغی
 مشؤوم: (məşum) اوغورسوز، نحس، بدبخت
 آدامدا قورخو، دهشت حسّی یارادان [عربجه کلمه
 دیر؛ مشؤوم یا مشؤوم شکلینده یازیلیر].
 مفتیل: نازیک و یا قالین ایپ شکلینده اولان متال
 (= فلز) معمولات؛ [مفتول]
 موژیک: (روسجا کلمه) ۱. کندلی ۲. بورژوا زادگان
 دیلینده: ساوادسیز، جاهل، تربیه سیز، کوبود آدام
 حاقیندا
 هئیوره لیک: ۱. قانمازلیق، کوبودلوق، تربیه
 سیزلیک، زیرامالیق، سؤزونو حرکتینی بیلمه مه،
 بوش بوغازلیق ۲. آوارالیق، وئیللیک، هئج بیر
 ایشله مشغول اولماما (هئیوره: ۱. کوبود، قانماز،
 لیاقت سیز، تربیه سیز، ادبسیز، زیراما، آغزی یاوا،

بو کتابین املاسی یئنی بیر قایدالارین اساسیندا تنظیم اولونوبدور. بو قایدالار

تئزلیکجه عزیز اوخوجولارا دده قورقود کتابخاناسیندا تقدیم اولوناجاق.

بختیار وها بزاده دن ایراندانشر اولونوموش کتاب لاردان:

بختیار وها بزاده دن ایندییه کیمی نچه کتاب ایراندا یاییلمیشدیر؛ من بونلارین ایکی سینی بورادا یازیرام کی، علاقه سی اولان لار تانیش اولسونلار.

سؤال ایشاره سی؛ سچیلیمیش شعرلر و «آتیلیمیش لار» پوئماسی؛ کؤچورن: امیر عقیقی
بخشایشی؛ دوکتور جواد هیئتین اؤن سؤزو ایله؛ ۱۳۸۰؛ چاپ محمد، قوم

آخی دنیا فیزلانیر؛ حاضیر لایان: سعید موغانلی؛ کؤچورن: سولماز تبریزلی؛ ۱۳۸۸؛ بینار یابین
اؤی؛ کرج

دده قورقود کتابخاناسی تقدیم ائدییدیر:

- (۰۱) جنون پیرایه سی؛ مولاً محمد فضولی دن ۷۰ شعر؛ بیرینجی توپلو؛
اینانارمی، اینانمازمی؛ مولاً محمد فضولی دن ۷۰ شعر؛ ایکینجی توپلو؛
- (۰۲) مئی ساتانلار کوچه سی؛ صایب تبریزی دن ۷۰ شعر؛
- (۰۳) من بو جهانہ سیغمزام؛ نسیمی دن ۳۵ شعر؛
- (۰۴) قیامت و آخرت حیاتی؛ مذهبی مقاله؛ هارون یحیی؛ چئویرن: کامران آغایئو؛
- (۰۵) حاجی قارا؛ نومایش نامه؛ میرزه فتحعلی آخوندزاده؛
- (۰۶) سئوگی؛ پسیخولوژی (روانشناسی) مقاله سی؛ سئودا فرضعلیئو؛
- (۰۷) ساری گلین؛ داستان؛ ائلچین افندیئو؛
- (۰۸) شامع (شمع) و پروانه؛ بالاجا داستان؛ عزیزه جعفرزاده؛
- (۰۹) بالاجا شاهزاده؛ اوشاق ناغیلی؛ آنتوان دو سنت اقزوپری؛ چئویرنلر: عزیز گؤزل سوی، یاقوت قوربانووا؛
- (۱۰) دل آرا؛ بالاجا داستان؛ جعفر جبارلی؛
- (۱۱) دلی دوءمرول؛ دده قورقود داستانلاریندان؛ ساده لشدیرن: ف. زینالوو و ص. علی زاده؛
- (۱۲) آذری دیلی؛ غضنفر کاظموو؛
- (۱۳) فلسفی فکیرده انسان و طبیعت پروبلمی؛ عادل حسینوو؛
- (۱۴) حیدربابا و سهندییه؛ سئید محمد حسین بهجت (شهریار)؛
- (۱۵) ایشغال اولونموش رایونلار
- (۱۶) جنوبی آذربایجاندا آنا دیلینده اثرلرین چاپ و نشر تاریخی؛ دوکتور حسن جوادی، ابوالفضل بهادوری؛

- (۱۷) الفبامیز؛ رحیم رییس نیا؛
(۱۸) خورشیدبانو ناتوان شعرلری؛ خورشید بانو ناتوان؛
(۱۹) آیاق قابی؛ ائلچین افندیئو؛
(۲۰) مولّا ولی ودادی؛ شعرلری
(۲۱) گولوستان و توءرکمن چای موقاویله لری نین متنی
(۲۲) گولوستان پوئماسی و نئچه سئچلمیش شعر؛ بختیار وهابزاده

آللاهین اومیدی ایله آماده ائدیریک:

صمد وورغون - سئچلمیش اثرلری
داستان احمد حرامی - آذربایجان دیلینده ایلك مثنوی؛ شاعری تانینمامیشدیر.
مولّا پناه واقف - سئچلمیش شعرلری
کوراوغلو - آشیق داستان لاریندان
املا قایدالاری - دده قورقود کتابخاناسیندا املا یا ایشلدیلن قایدالار؛ ی. ف.

DƏDƏ QORQUD KİTABXANASI

Dədə Qorqud kitabxanası (DQK) 1387-ci günəş ilinin yayından, (2008-ci miladi ili) İran islam respublikasında olan Azəri Türkcəsində danışan dilaşlarımız üçün yeni və klasik ədəbiyyatımızdan özəl örnəkləri PDF kitabları şəklində təqdim etməkdə çalışır. Bu tarixə kimi kitabxanamızda 20-dən artıq Ərəb əsaslı türkcə əlifbasında kitab əziz oxuculara təqdim olunubdur. Bu kitab Azərbaycanın böyük şairi Bəxtiyar Vahabzadənin şerlərindən seçilmiş əsərlərdir. Şerlər Azərbaycan Respublicasının Mirzə Fətəli Axundzadə adına milli kitabxanasının saytında olan bu şairin iki cildli əsərlərindən seçilib və İranlı Türklərin istifadəsinə görə kitabxanamızda təqdim olunub.

www.dqk.blogfa.com

BƏXTİYAR VAHABZADƏ

GÜLÜSTAN POEMASI VƏ NEÇƏ SEÇİLMİŞ ŞER

Dədə Qorqud Kitabxanası – 1389 (2010), Yay